

පුරාණ යටගල රජමහා විහාරයේ ඓතිහාසික පසුබිම අධ්‍යයනය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක ගවේෂණයක්

මදුෂිකා එම්.ජී.එච්.¹

දකුණුලක අගනුවර ගාලු දිසාවේ අක්මිමණ මැතිවරණ කොට්ඨාසයෙහි අංක 133 බී යටගම ග්‍රාම නිලධාරී වසමට අයත් යටගල රජමහා විහාරය ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමින් අනූන පුදබිමකි. මෙම විහාරය ආශ්‍රිත ව ඇති පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක මොනවා ද? ඒ ආශ්‍රයෙන් විහාරයෙහි ඓතිහාසික පසුබිම ගොඩනැගී ඇත්තේ කෙසේ ද? යන්න මෙම අධ්‍යයනයේ මූලික අරමුණු වේ. ඒ සඳහා ක්‍ෂේත්‍ර හා ක්‍ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණ ක්‍රමවේදයන් උපයෝගී කර ගන්නා ලද අතර ක්‍ෂේත්‍රයට ගොස් තොරතුරු හා ඡායාරූප ලබා ගැනීම හා විහාරස්ථානය ආශ්‍රිත ව පවතින ලේඛනගත සාධක හා සම්මුඛ සාකච්ඡාවන් වැනි උපක්‍රම අනුගමනය කරගන්නා ලදී. ඒ අනුව විහාරයේ ඓතිහාසික පසුබිම මෙහි දී හමුවන පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය ඔස්සේ ගම්‍ය වේ. අදින් බු.ව. 2324ක පමණ ඉතිහාසයක් සතු මෙම විහාර භූමිය අනුරාධපුර, පොළොන්නරු හා මහනුවර ආදී යුගයන්හි වැදගත් කරුණු සමුදායක්, මෙහි හමුවන පුරාමය සාධක ඔස්සේ අනාවරණය කරගත හැකි ය. දෙවනපැතිස් රජ දවස ජය ශ්‍රී මහා බෝධියෙන් හටගත් ඵලරුහ බෝධී ශාඛාවක් මෙහි රෝපණය කරන ලදුව වර්තමානයෙහි විරාජමානව වැඩසිටින අයුරු දැකගත හැකි ය. දඹදෙණියේ රජ කළ දෙවනපැරකුම් රජුගේ ඇමතිවරයෙකු වූ දේවපතිරාජයන් විසින් මෙහි ස්වභාවික ව පිහිටි ගලෙහි කටාර කොටා අලංකාර ව ඉදි කරන ලද විහාර මන්දිරයකි. එහි දොළොස් රියන් සැතපෙන බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් ද හිටි හා හිදි බුද්ධ ප්‍රතිමාවකි. එම ප්‍රතිමාවන්හි දඹදෙණි යුගයට අයත් කලා ලක්ෂණ හඳුනාගත හැකි ය. එමෙන් ම මහනුවර යුගයට අයත් දැනට හමුවන ලෝකඩයෙන් නිමවන ලද ලංකාවේ උස ම හිටි බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් ද (අඩි 5 අගල් 6ක පමණ) මෙම විහාර මන්දිරය තුළ වැඩ සිටී. මෙම ප්‍රතිමාව වෙනුවෙන් ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජු විසින් ඉන්දුනීල මාණික්‍ය දෙකක් ද රංසුණු පිඬක් ද රත්රන් කෙණ්ඩියක් ද ඇත් දළ සතරක් හා රත් පහනක් ද නින්දගමක් පිදු බව හිනිදුම් පත්තුවේ බටුචංගල ග්‍රාමය තඹ සන්නසක සටහන් කර තිබේ. ඒ බව විහාරගෙයි බිත්තියක ඇති “සිරි සිදුහත් සුමඟුල් වත” නම් බිතු ලිපියෙහි ද දක්වා තිබේ. වසර 600කට පෙරින් එනම් පැරකුම් රජු විසින් ඉදි කරන ලද කුඩා වෛත්‍ය ක්‍රි.ව. 1911 දී කංචුක වෛත්‍යක් ලෙස විශාල කර නිමවා ඇත. විහාර භූමියෙහි ලෙන් ලිපියක් හා කුඩා ගිරි ලිපියක් හමුවන අතර එම ලිපි පාරිසරික සාධක හා නොසැලකිලිමත්භාවය නිසාවෙන් හායනය වෙමින් කියවීමට නොහැකි තත්ත්වයක පවතී. කෙසේ වෙතත් විහාරයෙහි දැනට පවතින පුරාවිද්‍යාත්මක අවශේෂ ඔස්සේ ඓතිහාසික පසුබිම පිළිබඳව අවධිත් ත්‍රිත්වයකට අයත් තොරතුරු රැසක් අනාවරණය කරගත හැකි බවට නිගමනය කළ හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද : පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය, ඓතිහාසික පසුබිම, විහාර මන්දිරය, ප්‍රතිමා, බුද්ධ

¹පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංගය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.

harshanimadusika9@gmail.com